

En guide til

Tryghed i kældre

AlmenNet

Udgave: 1. udgave

Udgivelsesår: 2024

Udgiver: AlmenNet
Studiestræde 50
1554 København V
www.almennet.dk

Rapporten er et samarbejde mellem
Boligforeningen AAB, AlmenNet og JA studio.

Forfatter: Kigge Mai Hvid

Forside: Danmark (Nationale gallerier)

Rettigheder: Eftertryk i uddrag tilladt, men kun med kildeangivelsen:
AlmenVejledning: Tryghed i kældre (2024)

Støtte: Udarbejdet med støtte fra Landsbyggefonden

Layout: Ene Es

Indholdsfortegnelse Side

Om AlmenNets publikationer	4
Forord	6
Indledning	8
Projektet 'Tryghed i Kældre'	10
Baggrund	11
Projektets faser	12
Resultaterne af projektet	18
Målinger – før og nu	19
Interviews før	21
Interviews nu	22
Konkrete løsninger i kælderen	26

Om AlmenNets publikationer

AlmenNet er en nysgerrig udviklingsforening bestående af almene boligorganisationer, der til sammen repræsenterer over 460.000 hjem. Som forening er AlmenNet sat i verden for at sikre udvikling. Ikke bare som ord på papir - men udvikling, der er levedygtig i de almene boligområder. Som kan opleves, bruges og leves.

Dét lykkes vi kun med i fællesskab med andre. Derfor fyldes AlmenNets spirekasse af idéer både fra boligorganisationerne og gode kræfter udefra. Vi sørger for, at de bedste af dem bærer frugt og fører til klare anbefalinger. Ikke kun til gavn for medlemmerne og deres beboere, men for alle, der arbejder med det byggede miljø.

Den gode viden skal deles. Det gør vi ved at udvikle vejledninger og værktøjer, der er skrevet af projektgrupperne selv. Ønsket er at give konkrete værktøjer og viden videre, som kan anvendes direkte af andre, samt at inspirere og udstikke retningslinjer for god praksis.

Publikationerne henvender sig især til projektledere, beslutningstagere og samarbejdspartnere, der er involveret i almene udviklingsprojekter. Publikationerne er tænkt og skrevet ud fra AlmenNets fundament: brugerdreven innovation. Dette indebærer, at boligorganisationerne selv tager ansvar for egen udvikling, læring og fornyelse.

Har du kommentarer eller spørgsmål til AlmenNets publikationer, er du velkommen til at kontakte foreningens sekretariat på almennet@almennet.dk eller tlf. 3376 2000.

Få overblik over AlmenNets udgivelser på www.almennet.dk.

God læselyst

**Kældre udgør ca. en femtedel
af det samlede bygningsareal
i etagebyggeri i Danmark.
- Det er 19 mio. m²**

Kilde: Danmarks statistik

Forord

”Der er ingen historier, der starter i en kælder, der ender godt.”

Sådan lød det i forordet i den første publicerede rapport i projektet Tryghed i Kældre i 2021. Denne historie er ikke længere sand, og den nye historie præsenterer vi i denne rapport.

Utryghed i kælderarealerne kan mindskes markant med enkle midler. I rapporten kan I søge inspiration i vores værktøjskasse med gode råd, metoder og materialer til, hvordan tryghedsskabelse i kældre kan tage sig ud.

Rapporten er udarbejdet i samarbejde mellem Boligforeningen AAB, JAstudio og AlmenNet. Den handler om, hvordan du kan få din kælder til at blive en meget bedre historie.

Rapporten er afslutningen på et treårigt projekt, der har undersøgt metoder og redskaber til at gøre kældre mere anvendelige og mere trygge for beboere i den almene sektor.

I projektperioden har vi haft et rigtig godt samarbejde med både afdelingsbestyrelsen, ejendomsfunktionærerne og beboerne i AAB's afdeling 80 i Brønshøj/Husum, som har været helt afgørende for projektets succes og gennemførelse.

God fornøjelse!

Boligforeningen AAB
og JAstudio ved Kigge Mai Hvid

Boligforeningen AAB og Kigge Mai Hvid, JAstudio, takker følgende for viden og medvirken i projektet 'Tryghed i Kældre'.

Alexander Rehrmann, formand for afdelingsbestyrelsen, AAB afdeling 80

Arne Juul, direktør, Slagelse Boligselskab

Astrid Biering Fonsbøl, tidl. sekretariatsleder, AlmenNet

Bendt Almvig, partner, Arkitema
Afdelingsbestyrelsen, AAB afdeling 80

Birgitte Mazanti, tidl. centerleder, Center for
Boligsocial Udvikling

Bo Grønlund, CPTED net

Camilla Louise Kristensen, konsulent,
AlmenNet

Christen Mors, tidl. direktør FOB Kalundborg

Christian Høgsbro, tidl. adm. dir. Boligforeningen AAB

Christina Christensen, Vibo, Nivå

Dominic Grenot, Community & Housing
Practitioner, Australien

Ejendomsfunktionærerne i AAB, afdeling 80

Filip Heiberg, partner, arkitekt, Lundgaard
& Tranberg Arkitekter

fsb Husumgaard

Hans Peter de Place, specialkonsulent,
Det kriminalpræventive Råd

Henrik Mønsted Larsen, Boligsocial leder,
Husum for alle

Inger Ravn, direktør, Space Pro

Jack Olsen, ejendomsfunktionær, AAB,
afdeling 80

Jeremy Myerson, Professor Helen, Hamlyn
Centre, England

Lorraine Gamman, Professor of Design
and Director of DAC Central Saint Martins,
England

Marcus Willcocks, Research Fellow, Central
Saint Martins, England

Maria Torr  Borch, formand for afdelings-
bestyrelsen, AAB, afdeling 38

Marianne Alsing, landskabsarkitekt, DAB

Michael Pedersen, vicevært, AAB Horsens

Niklas Jarnit Sekretariatsleder, AlmenNet

Nille Juul-Sørensen, Global Business
Leader for Architecture, Arup.

Rasmus K. Feldthusen, Managing Director
& Ephor at Collegium Juris

Rodger Watson, Course Director, Creative
Intelligence & Strategic Innovation,
University of Technology, Sydney

Rune Andersen, konsulent, SSP Odense, ko-
ordinator i Get2Sport/koordinator i SAHAN -
somalisk kvindeforening

Rune H. Scherg, kriminolog, Postdoc, Roskilde
Universitet

Ulf Malm, Svensk Trygghetscertifiering AB,
Sverige

Indledning

At bo i et trygt boligområde er en fundamental forudsætning for trivsel og livskvalitet for vores beboere. Et hjem skal være et sted, hvor man føler sig sikker og tryk – uanset hvor man befinder sig.

Vores kældre kan være mørke, uoverskuelige og afsondret fra det øvrige liv i afdelingen og kan derfor også være et sted, der er med til at skabe utryghed. En utryghed, der kan have en negativ indvirkning på beboernes samlede oplevelse af tryghed i deres boligafdeling.

Derfor iværksatte Boligforeningen AAB 'Tryghed i kældre'. Formålet var at bidrage til at styrke trygheden i vores kældre gennem en række metodiske og designmæssige greb.

Projektet har indsamlet eksisterende viden om tryghed og tryghedsskabelse i kældre ved at gennemgå forskning på området, men har undervejs også indsamlet egen data og viden.

Den nye viden er skabt i samarbejde med forskellige boligorganisationer og -foreninger, almene beboere, rådgivere, kriminalpræventive instanser og eksperter.

Projektet har taget afsæt i en beboerdrevet proces med udgangspunkt i den indsamlede viden og har udviklet forskelligartede idéer til at skabe trykke kældre.

I kælderen under AAB's afdeling 80 i Husum er de mange idéer blevet udstillet og fremvist til øvrige beboere og interessenter i boligområdet.

Resultatet af projektet blev en transformation af én "testkælder" under afdeling 80, hvor de tryghedsskabende idéer blev realiseret.

Et andet resultat af projektet har været udviklingen af en række værktøjer og metoder, der har vist sig at være effektive i praksis for at øge trygheden i kældre.

Vi håber, at rapporten og projektets resultater vil inspirere andre i arbejdet med at styrke trygheden i kældrene i vores boligområder.

Pakistan (Nationale gallerier)

Om projektet Tryghed i Kældre

Baggrund, projektfaser og resultater

Baggrund

I midten af 2019 startede drøftelserne mellem Boligforeningen AAB og JAstudio om et projekt, der skulle adressere utryghed i kældre i eksisterende boligbyggeri og afdække, hvad der er af eksisterende viden om utryghed og designmetoder i kælderarealer.

Projektet blev realiseret i starten af 2020 og var forventet at have en varighed på ét år. Udbredelsen af epidemien COVID-19 medførte, at projektet blev trukket i langdrag og strakte sig over knap fire år.

Formål

Formålet med projektet var, at:

- Indsamle, analysere og dele evidensbaseret viden om tryghed i kælderarealer.
- Udvikle, undersøge, analysere og teste både kendte og nye tryghedsskabende værktøjer i eksisterende kælderarealer, når hverken nedrivning eller totalrenovering af kældrene er ønskværdigt eller en mulighed.
- Udbrede projektets resultater og værktøjer til andre almene boligaktører til formålet at øge trygheden i eksisterende kælderarealer.

Målgrupper

Projektet henvender sig til to primære målgrupper:

1. Udviklingsorienterede beslutningstagere i den private, almene og offentlige boligsektor.

2. Beboere i de eksisterende boligområder. I første indsats almene beboere i Boligforeningen AAB's afdeling 80 samt fsb's beboere i den nærliggende boligafdeling Husumgaard.

Tilgange

- Beboerdrevende designmetoder, der integrerer beboerne under hele projektets forløb.
- Vidensbaseret metodeskabelse, som prioriterer, at projektets værktøjer og metoder let kan anvendes af andre interesserede boligaktører, herunder private, almene eller offentlige boligaktører.
- Kriminalitetsforebyggende fokus i designprocesserne (Inspireret af Crime Prevention Thru Environmental Design).

Partnere

Boligforeningen AAB, AAB afdeling 80, fsb, AlmenNet og JAstudio.

Organisering

Projektets styregruppe bestod af repræsentanter fra ovenstående partnere.

Projektets planlægning, ledelse, fremdrift og fundraising har været varetaget af JAstudio ved Kigge Mai Hvid.

Projektets syv faser

For at skabe overblik og sikre, at vores mål blev indfriet, blev projektet delt i syv faser med forskellige aktiviteter og delmål. Faserne præsenteres i følgende afsnit.

Fase 1 / Research og Viden

Formål: Opbygge og dele viden samt beboerinvolvering.

Aktiviteter: Udgivelse af første rapport med viden og forskning med relevans for 'Tryghed i Kældre'.

Interviews med centrale videnspersoner.

Materiale systematiseres, analyseres, layouts og publiceres.

Afholdelse af beboerinformationsmøde.

Produkter: Rapport på minimum 30 sider, interviews, undersøgelser. Dokumentation. Beboermøder.

Måltal: Efter 1 år har 3.000 kendskab til rapporten.

Realiseret måltal: +400.000 har kendskab til rapporten og projektet qua artikler i Berlingske, DR1 og Brønshøj-Husumavis og andre medier.

Fase 2 / Baseline

Formål: Baseline for oplevelse af kælder.

Aktiviteter: Udsendelse af supplerende tryghedsmåling og kvalitative interviews med beboere vedr. opfattelse af kælderarealer.

Produkter: 1 spørgeundersøgelse, 10 interviews. Procesdokumentation.

Måltal: Minimum 10 pct. af beboerne deltager.

Realiseret måltal: 22 interviews gennemført. 15 pct. af beboerne deltog.

Fase 3 / Beboerinddragelse

Formål: Ideudvikling med beboere.

Aktiviteter: 4 workshopsforløb med beboerne i AAB's afdeling 80 og fsb Husumgaard for at generere beboerskabte ideer om tryghed i kældre.

Produkter: 4 workshopforløb, dokumentation af workshopresultater.

Måltal: 100 beboere deltager i workshops. Der udvikles 50 idéer.

Realiseret måltal: 32 beboere deltog i workshopsforløbene. Der blev udviklet 62 ideer.

På fire workshops blev der udviklet idéer om, hvordan kælderen under AAB's afdeling 80 i Husum kunne gøres tryggere.

Workshoppene blev lavet i samarbejde mellem AAB, afdeling 80's afdelingsbestyrelse, beboerne i afdelingen og JAstudio.

Det var ikke en helt let opgave. Kælderen er 108 meter lang. Den har to store knæk og fire smalle sidegange med kælderrum på begge sider, som gør, at man ikke har overblik over hele kælderen, når man træder ind.

Der er desuden to indgange til kælderen direkte udefra og fem indgange via elevatorer fra opgangene.

Kælderen havde ubehandlede betonvægge og ubehandlet betongulv.

Workshoppene blev gennemført ud fra designmetoder.

Vi udviklede mange idéer til tryghedsskabelse i kælderen under tre overskrifter - mennesker, sikring og indretning. Kig i værktøjskassen for finde konkrete idéer til de tre tryghedsskabende elementer.

Fase 4 / Udstilling og prototyper

Formål: Prototypetest af tryghedsskabende elementer.

Aktiviteter: Bearbejdning, professionalisering og visualisering af beboernes ideer fra fase 3.

Produkter: 10 modeller/visualiseringer i udstillingsform. Beboerafstemninger. Beboerarrangement. Dokumentation.

Måltal: Min. 30 beboere deltager. Min. 250 ser udstillingen.

Realiseret måltal: 45 beboere deltog. 370 personer så udstillingerne, der blev vist fire steder.

Da de mange idéer til tryghedsskabelse var udviklet, og beboerne skulle beslutte, hvilke idéer de gerne ville teste i kælderen under AAB's afdeling 80, lavede vi en udstilling, som blev vist i afdelingen og i Husum for Alle. 'Husum for alle', den sociale helhedsplan i området.

Udstillingen beskrev baggrunden for 'Tryghed i Kældere', om de mange idéer beboerne havde udviklet og viste, hvordan de mange idéer kunne udføres og testes i den virkelige verden i kælderen under AAB's afdeling 80.

I værktøjskassen kan du se eksempler på de dele af udstillingen, der handlede om baggrunden og visualiseringer af idéer, så beboerne kunne vælge, hvilke idéer de gerne ville have testet i fuld skala.

I den periode, hvor udstillingen blev vist i fælleshuset, sendte vi stemmesedler ud til alle beboere med beskrivelse af 21 ideer, som kunne testes 1:1 i kælderen. Beboerne valgte, at otte ideer til tryghedsskabelse skulle testes:

- Lamper i mørke kroge.
- Lyse, men ikke hvide vægge.
- Særlig farve på udvalgte vægge.
- Cykelparkering markeres.
- Skilte på alle døre.
- Falske vinduer
- Falsk udsigt i smalle gange.
- Foto af beboere ved nedgang til kælder og i kælderen.

Fase 5 / Endeligt koncept

Formål: Udformning af det tryghedsskabende koncept.

Produkter: Et tryghedskoncept, med flere værktøjer og metoder. Arbejdstegninger. En udstilling. Dokumentation.

Måltal: Et tryghedsskabende koncept er færdigt og gennemarbejdet.

Realiseret måltal: Måltal realiseret.

Fase 6 / Realisering, demonstrationsmodel

Formål: Koncept realiseres i demonstrationsmodel.

Produkter: En demonstrationsmodel.

Måltal: Realiseringen overholder tids- og produktionsplan.

Realiseret måltal: Model udarbejdet og tidsplaner overholdt.

Da beboerne havde valgt de otte ideer, der skulle laves i fuld størrelse i den lange kælder, gik rådgiveren i gang med at designe, vælge farver, billeder og lave tegninger.

Det blev et smukt og fint forslag, som flugtede med ideerne. Og afdelingsbestyrelsen ville ikke have de fotos, der var valgt. Så bestyrelsen og rådgiveren måtte i gang igen. Og brugte en festlig aften på at tegne og ideudvikle det, der blev den endelige løsning:

En helt særlig kælder, tæt på beboernes hjerter.

Kælderen under AAB afdeling 80 afspejler nu de beboere, der bor i ejendommen.

Seks nationale gallerier med i alt **72 fotografier** viser mennesker, mad, skatte, bøger, blomster, planter og dyr fra seks af de lande beboerne stammer fra: nemlig Danmark, Afghanistan, Tyrkiet, Albanien, Tyskland, Pakistan.

Gallerierne skaber gensynsglæde, tilhørsforhold og samtale. De afbillede mennesker ser direkte på dig og skaber en positiv følelse af selskab, hos dem, der opfører sig pænt, mens dem, der skaber uro føler sig overvågede og får et signal om, at der er nogen, der passer på den her kælder.

Gallerierne er placeret, så de byder velkommen, der hvor beboerne kommer ind i kælderen, ved dørene til udearealerne og elevatorerne. Ved hvert galleri er der en beskrivelse af landet, billederne kommer fra.

De seks gallerier er monteret på seks forskellige **malede felter**. Felterne er malet i seks nuancer af blå og grøn, som er farver, der anses for beroligende, når man arbejder med tryghedsskabelse.

De farvede felter danner dels kontrast til baggrundsfarverne i gallerierne, som er

valgt for at repræsentere det land, billederne er fra, og dels til de lange kældergange, som blev **malet i en lys gul**, inspireret af ejendommens mursten. Alle betongulve i kælderen blev renset.

Udover gallerierne blev der for enden af alle de smalle, mørke gange mellem beboernes kælderrum opsat store **fotostater** af træer trykt på akrylplader, som giver lys og gennemsigtighed. Fotostaterne giver en oplevelse af, at kælderen er i forbindelse med udeområderne, og at man kan se ud, hvilket dæmper utryghed. Samtidigt er lyset styrket og mørke kroge fjernet, hvilket har samme effekt.

Kælderen er 108 meter lang, har to store knæk, og fire smalle sidegange med kælderrum på begge sider samt to indgange til kælderen direkte udefra og fem indgange via elevatorer fra opgangene. Uden at medtage dørene til beboernes kælderrum er der 31 umærkede døre i kælderen, som ingen aner, hvad der gemmer sig bag. Dette gør det svært at overskue kælderen – og det skaber utryghed.

Derfor blev der designet og opsat **skilte på alle døre** i kælderen, som tydeliggør hvad der 'gemmer' sig bag døren og der blev opsat skilte som viser mod nærmeste udgange, trappeopgange og elevatorer. Nu ved beboerne hele tiden hvad der er hvor, og hvor den hurtigste vej ud er.

Endeligt blev der lavet felter på gulvet, der **indrammer cykelparkeringspladser**, opsat **sjove lamper** og udlagt **duftdispensere** i kælderen.

Fase 7 / Dokumentation, måling og fortsættelse

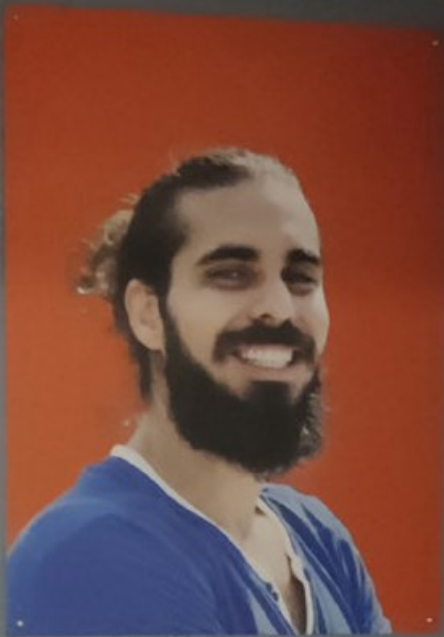
Formål: Gennemførelse af målinger, dokumentation og vidensdeling.

Aktiviteter: Kvantitativ og kvalitative undersøgelser med beboere. Udarbejdelse af rapport, der omfatter alt dokumentation og generaliserede vejledninger og værktøjer.

Produkter: En rapport, En spørgeskemaundersøgelse, 10 kvalitative interviews.

Måltal: 25 pct. af beboerne deltager i undersøgelsen. 75 pct. angiver, at kælderens oplevelse er tryggere. 3.000 har kendskab til rapporten efter 1 år. Tre andre projekter er iværksat og inspireret af dette projekt efter 3 år.

Realiserede måltal: 97 beboere deltager i undersøgelsen. Heraf er det 49 pct., der opfatter kælderen som meget tryggere og 35 pct. opfatter den som lidt tryggere, mens 16 pct. svarer 'slet ikke' eller 'meget lidt' på spørgsmålet om kælderen er blevet tryggere. + 400.000 har kendskab til projektet og rapporten via medieomtale.

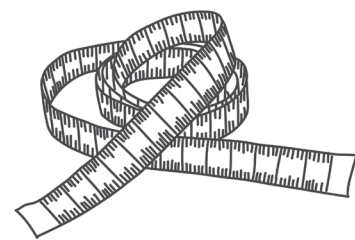
Tyrkiet (Nationale gallerier)

***Resultater i
AAB's afdeling 80***

***Målinger før og nu
Interviews før og nu
Løsninger***

Målinger før og nu

Da vi iværksatte projektet Tryghed i Kældre målte vi beboernes forhold til kældrene under AAB, afdeling 80.

Over halvdelen af dem, der svarede, var lidt eller meget utrygge i kældrene – og langt de fleste af dem var kvinder.

Ved afslutningen af projektet, fulgte vi op med en ny spørgeskemaundersøgelse, så vi havde et sammenligningsgrundlag. Også her sendte vi spørgeskemaer ud og interviewede beboere.

Målinger før

Af de 132 beboere, der svarede på vores spørgeskemaundersøgelse i starten af projektet, svarede 56 pct. at de var lidt eller meget utrygge i kælderen i dagslys.

63 pct. svarede, at der var lidt eller meget utrygge i kælderen om aftenen eller natten. Heraf var 91 pct. kvinder

Af de utrygge svarede flest, at de var utrygge ved

1. Andre beboere
2. Udefrakommende
3. Overfald
4. Mørke
5. Vold

I et multiple choice spørgsmål svarede beboerne, at følgende ville hjælpe på trygheden i kælderen – i prioriteret rækkefølge:

21 Låse

22 Andre farver og andet lys

20 Vinduer

19 Overvågningskameraer

19 Rum til aktiviteter som værksted, møder og syklub

17 Flere mennesker og mere liv

7 Alarmer

Desuden var der følgende forslag til tryghedsskabelse: Briklåse, en af følges med, bedre lys og rengøring.

Fem måneder efter færdiggørelsen af testkælderen sendte vi igen spørgeskemaer ud til alle beboere for at undersøge, hvordan de nu oplevede kælderen. 98 beboere svarede på vores spørgsmål – af dem er 64 pct. kvinder.

Det vigtigste mål for projektet – ønsket om at gøre kælderen tryggere for beboerne, viser sig at være opfyldt. 84 pct. svarer nemlig, at kælderen er blevet lidt eller meget tryggere at opholde sig i.

Heraf er det 49 pct. der opfatter kælderen som meget tryggere, og 35 pct. opfatter den som lidt tryggere, mens 7 pct. svarer 'slet ikke' på spørgsmålet om kælderen er blevet tryggere.

På spørgsmålet 'Hvordan er det at være i kælderen nu?' svarer 81 pct., at det er enten rarere eller lidt rarere. 17 pct. svarer, at det er det samme.

Der er dog fortsat en udfordring i kælderen, nemlig i de mørke timer.

31 pct. svarer, at de fortsat er lidt eller meget utrygge i kælderen i aften- og nattetimerne. Men situationen er forbedret for de utrygge, idet den andel, der nu er utrygge udgør et fald på 32 pct. ift. undersøgelsen, der blev foretaget, før kælderen blev renoveret. Beboerne identificerer følgende elementer i renoveringen som dem, der har størst indflydelse på deres forsøgede følelse af tryghed:

1. **Maling**
2. **Fotos fra forskellige lande**
3. **Skiltning på dørene**
4. **Fotos af træer**
5. **Mere lys**
6. **Gulvrens**

Vi spurgte også beboerne, hvilke ord, der falder dem ind, når de tænker på den nye kælder. Kun tre svarer negativt, nemlig:

'Spild af penge'
'For dyrt'
'Ingen forvandling'.

Andre svarer med overvejende positive ord, fx:

'Lækker kælder'
'dejlig'
'rar'
'pæn'
'hyggelig'
'ren'

Beboerne foreslår, at følgende kan tilføjes for at gøre kælderen bedre:

- **Dørpumper**
- **et sted at sidde**
- **endnu mere lys**
- **vindue i døren ind til kælderen**
- **mere cykelplads**
- **mere rengøring**
- **mere lys og bedre dufte - end de allerede opsatte.**

Vores undersøgelse viser altså, at beboerne generelt er glade for renoveringen af kælderen. De er så glade for det, at de gerne vil have mere af det, men for mange er det vigtigt, at det ikke belaster dem økonomisk.

'Spild af
penge'
eller
'Lækker
kælder'?

Interviews før

Skrevet af Kigge Mai Hvid, rådgiver i JAstudio

Kvinde, midt 30'erne, i arbejde, bor med husfælle

Hun er tryk i kælderens om dagen, men når mørket falder på, bliver hun utryk – og irriteret. Irriteret over, at hun skal være utryk i en del af sit hjem. Det er en gruppe drenge, der skaber utryk. De er mellem 15 og 18 år. De ryger og drikker, og de bruger kælderens til toilet. Der lugter skidt i kælderens.

Hun bliver irriteret over dem og siger sin mening. Siger, at de skal skrube af. De er rapkæftede, og de brokker sig, men de gør det.

Hun synes kælderens er rimelig fin, og ren. Men lyset giver problemer, og hun har altid lyset fra sin mobiltelefon klar.

Hun synes, der er brug for helt nye tanker om kælderens. Det første, hun selv ville gøre, var at lave et godt sammenhold mellem beboerne, så man var helt sikker på, at der altid var nogen, der havde ens ryg.

Kvinde, +80, pensionist, bor alene

Hun kan ikke længere have sin rollator i kælderens, for den er blevet ødelagt, så nu tager hun den med op. Men hun er ikke så utryk ved kælderens. Hun går igennem den, når det regner. Men lidt utryk er hun alligevel og hun kunne aldrig finde på at gå derned om aftenen.

Hun ved, at hendes venner er meget bange for at bruge kælderens. Men ikke vaskeriet, der er pænt, rent og der lugter meget bedre. I selve kælderens er noget af det, der gør det utryk, at der lugter. Der lugter af urin.

Det er utryk, at man ikke kan overskue kælderens, og de mange sidegange er en udfordring. Rod gør også kælderens utryk. Mest er det hærværk, rod, graffiti og mennesker, der kommer udefra eller unge, der opholder sig i kælderens, der gør hende utryk.

Mand, +70, pensionist, bor med sin kone

Han føler sig slet ikke utryk. Ingen steder i boligkvarteret og heller ikke i kælderens. Men han ved, at der er mange, der er utryk – særligt kvinder. Selv bliver han bare irriteret. Ikke over kælderens, men over rodet og de folk, der ikke kan opføre sig ordentligt. Han synes ikke, de er opdraget ordentligt. Men når han tager fat i dem, så gør de, hvad han siger. Også, hvis han beder dem rydde op. Han synes, det er vigtigt, at man taler med hinanden og ikke bliver uvenner.

5 - Kvinde midt 40, arbejder i plejesektoren, bor med mand og barn

Hun åbner altid døren meget forsigtigt, når hun går ned i kælderens. Fordi hun er bange for, hvad der er på den anden side. Hun har en veninde, der slet ikke tør gå derned, så hende hjælper hun.

Men hun går selv kun derned om dagen – aldrig når det er mørkt. Og hendes barn vil ikke gå derned, fordi det er utryk, så hun går som regel med for at hente cyklen.

Hun synes, kælderens er uoverskuelig, der er mange steder hvor man kan gemme sig. Og så er der mennesker dernede om natten. De larmer, ryger og drikker. Det er ubehageligt.

Interviews nu

Skrevet af Kigge Mai Hvid, rådgiver i JAstudio

Kvinde 42, bor alene, uden job

Jeg møder hende udenfor fsb Husumgaard. Hun bor i AAB, afdeling 80, og har endnu ikke set den nye kælder. Først går de tur i Husumgaards kælder, der er fuldstændig svarende til kælderen under AAB, men endnu ikke renoveret.

Hun beskriver kælderen som lugtende, gammel, beskidt, mørk og uhyggelig.

Mens de går gennem kælderen, siger hun at hun synes, at der virker fugtigt. Så vidt jeg kan se er der ikke fugt i kælderen, men det oplever hun. Hun siger, at hun aldrig kommer i sin kælder, fordi hun er bange for den og ikke har nogen, at følges med. En gang var hun udsat for at en mand i kælderen var meget ubehagelig ved hende, og derfor vil hun kun derned, når hun er nødt til det. Hun oplagrer nu de fleste af de ting, hun havde i kælderrummet i sin lejlighed.

Vi forlader kælderen og går over til kælderen i AAB, afdeling 80, som er blevet renoveret.

Igen beder jeg hende beskrive kælderen. Hun siger: Lys, ren, anderledes, orden og pæn. Jeg spørger hende om hun synes kælderen er mere tryk end den kælder vi lige gik tur i og svaret er ja. Hun tror, at hun ville turde at gå herved alene. For hende er den særligt den lyse farve på væggene og de store fotostater med træerne, for enden af de smalle gange med kælderrum, som gør kælderen rarere.

Og så synes hun, at her dufter bedre. Det kan naturligvis være tilfældigt, fordi der ikke er blevet røget i kælderen den seneste tid, eller fordi vi har opsat lugtfjernere.

Kvinde, 72, bor med sin mand, uden job.

Kvinden har en scooter parkeret i kælderen og skal derned hver dag.

Hun er meget glad for den nye kælder. Ikke så meget er på grund af malingen, skiltene, lyset og alt det andet. Nej, hun er blevet så glad for kælderen, fordi der, hvor hun parkerer sin scooter, hænger et foto af en kvinde fra hendes oprindelige hjemland. En kvinde, som er blevet symbol på kvinders frihedskamp i området.

Da kvinden så den renoverede kælder, bad hun rådgiver om at flytte billedet helt hen ved siden af scooterens parkeringsplads. Også selv om det ikke helt passede i principperne for placering af billeder. – og nu er hun meget glad for hele kælderen.

Hun beskriver kælderen som 'min'. Det er det vigtigste, og der er ikke mere at sige. Hun er glad for farverne og lyset. Og det er godt med skiltene.

Når hun henter sin scooter, kommer hun kun i den yderste del af kælderen og har ikke rigtigt følt sig utryk i kælderen tidligere, men hun syntes den var ulækker inden renoveringen.

Nu synes hun, at der er blevet meget flot, og det er rart at komme dernede. Hun fortæller også, at de mange billeder på væggene har ført til samtaler med andre beboer, som hun ikke tidligere har talt med, og det er hyggeligt.

Mand 47 år, bor med sin familie, i job

Han har aldrig været utryk i kælderen, men han kender flere, der har været det.

Særligt var der mange, der var utrygge, da der tidligere var problemer med ophold i kælderen. Det blev han selv meget irriteret over og synes det var surt med rodet dernede.

Nu synes han, at kælderen er blevet meget pæn og lys og, at den virkede meget mere ren.

Han er ret ligeglad med de mange billeder, selv om han synes det er pæne – men han kunne altså sagtens leve uden.

Det, han synes virker bedst, er, at der er kommet mere lys, og at der cykelparkeringerne er blevet markeret på gulvet, fordi det betyder, at de ikke flyder over det hele.

Han kan også godt lide skiltene på dørene, selv om han selv godt kan finde rundt i kælderen.

Han har taget sine to døtre med hened, som plejede ikke at ville gå i kælderen. Nu er det ok for dem at gå ned i kælderen og

hente ting, men de gør det mest sammen.

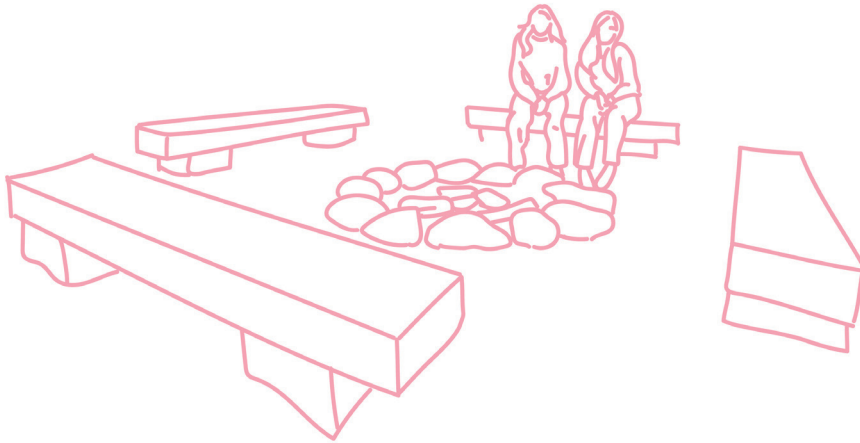
Mand 86, bor alene, pensionist

Da vi mødes i kælderen, er han overstrømmende sød og venlig. Han har flere gange gået tur i kælderen og lader til at kende de forskellige nationale gallerier til fingerspidserne. Han har endda opdaget, at jeg har flyttet et af billederne.

Han bruger kælderen en del, fordi han løbende bruger de ting, han har i kælderrummet, og han har været meget utryk dernede.

Han kan ikke lide, at lyset går ud, og han er bange for at blive løbet over ende, fordi han er dårligt gående. Han er også bange for, at der sker ham noget dernede, og ingen opdager det. Jeg spørger, om han vil beskrive kælderen efter renoveringen for mig. Han siger: Flot, den er blevet så flot. Han er taknemmelig over, at der er nogen, der har gjort det for ham. Han kan lide det hele: farverne på væggene, billederne, skiltene og fotostaterne.

Men han er stadig utryk ved, at lyset kun er tændt, der hvor han er. Jeg forklarer ham, at det betyder, at der ikke er andre i kælderen.. Han havde ikke tænkt på det på den måde, men er glad for at vide, at han kan se på lyset, om han er alene i kælderen eller ej.

Pige 14 år, skoleelev

Vi mødes ved kælderens til fsb Husumgaard, der er fuldstændig lige som kælderen i AAB, afdeling 80, men ikke er renoveret. Hun synes, at den er ulækker, og hun bliver bange. Hun synes, at det er uhyggeligt med de mange kroge og de mange sidegange, fordi man aldrig kan vide, om der er nogen.

Hun siger, at kælderen er meget mere for drenge end for piger. Da jeg spørger, hvad hun mener, siger hun, at hun ikke tror, at drenge er bange i kælderen, men at hun kender mange piger, der er det. Jeg spørger, hvorfor hun tror, at det er sådan, og hun siger, at sådan er det altid i serier. Jeg fortæller hende, at jeg har talt med drenge, der ikke kan lide kælderen, og det overrasker hende.

Vi går over i kælderen i AAB, afdeling 80 og her spørger jeg igen, hvordan hun vil beskrive kælderen. Hun siger, at her ikke er ulækkert. Det er pænt med billederne og farverne på væggene. Hun synes slet ikke, at det minder om en kælder, men mere om et pænt hus.

Hun kan godt lide de store fotostater af træer og er glad for, at der er sådan et ved hendes kælderrum, som ligger i en lidt blind sidegang i kælderen.

Hun går mest ned i kælderen med sin bedstemor. Hun hjælper med at vaske og med at hente ting i kælderrummet. Hun fortæller, at hun og hendes bedstemor har gået tur sammen i kælderen og kigget på billederne.

Mand 57, bor med sin kone og to børn, i job

Han siger det med det samme. Han synes, at det er spild af penge at ordne kælderen. Han ville meget hellere have, at altanerne var blevet ordnet og stakitterne, som er forsømte. Han er også meget træt af, at det trækker ud med køkkenrenoveringen.

Vi taler lidt om, at kælderen jo ikke rigtig hænger sammen med de ting, han er træt af, og at ændringen af kælderen er et udtryk for, at der sker noget i afdelingen. Vi aftaler at gå en tur igennem hele kælderen.

Under vores tur møder vi en anden beboer. Hun er glad for kælderen og føler sig ikke utryk hernede mere. Hun synes, at det er vigtigt, at det ser ud, som om der er nogen, der passer på kælderen nu – ligesom, der er nogen, der passer på opgangene og udeområderne. Det kan han godt se.

Efter vores tur spørger jeg ham, hvad han nu synes om kælderen. Han siger, at han egentligt synes, at den er blevet pæn. Han kan bedst lide, at der er blevet malet, kommet skilte på dørene, og så kan han lide de store træer på fotostaterne, fordi han til dagligt arbejder i naturen.

Da vi skilles, siger han, at han vil tage sin kone og sine døtre med ned og se kælderen, for han tror ikke, de har set den.

Konkrete løsninger i kælderen under AAB's afdeling 80

Maling af vægge

Hvad

Nedrensning, pletspartling og maling af alle vægge og døre.

Hvorfor

Vægge og døre blev malet for at dække betonen, og dermed skabe en mindre hård atmosfære i kælderen. Samtidig med blev eksisterende skrammer, grafitti og snavs dækket.

Hvordan

Farven er en meget lys gul, inspireret af den lyseste del af ejendommens gule mursten.

Fif

Husk at tømme hele kælderen, nedtag eventuelle cykelstativer og varsle beboerne i rigtig god tid.

Hvis der er mange rør i loftet, kan I lade være med at male loftet og nøjes med at male væggene op til, hvor rørene begynder.

Lad være med

At male eventuelle beskyttelsesplader i metal nederst på dørene - det holder dårligt.

Malede felter

Hvad

Maling af farvede felter på udvalgte vægge i kælderen.

Hvorfor

For at skabe en mindre hård og mere hjemlig atmosfære i kælderen, samtidig med at felterne udgør baggrunden for de fotogallerier, der blev opsat.

Hvordan

Farverne er blå og grøn i tre nuancer.

Blå farver giver fred og ro, en afslappende stemning og rolig adfærd. Det er sådan, at forskning viser, at blå får os til at trække vejret roligere og blinke mindre. Blå skaber også tillid og tryghed. Blå er også den farve flest danskere bedst kan lide.

Grønne farver symboliserer natur og energi, og de virker både friske og afstressende. Derfor er grøn også god at bruge til at skabe tryghed.

Alle de syv farver, der er brugt i kælderen er i de varme farvetoner, fordi man generelt kan sige, at kolde farver har en tendens til at blive vurderet mere negativt og varme farver positivt.

Fif

Husk, at når I bruger lidt mørke nuancer, kræver det, at der er mere lys i de områder, end der hvor der er lyse farver på væggene.

Lad være med

Undgå at lave alle felterne i forskellige højder. Brug samme højde hele vejen igennem og samme afstand til hjørner. Det er lettere for malerne og bidrager til balance i kælderen.

Falske udsigter mod udendørsområder

Hvad

Falske udsigter mod udendørsområder.

Hvorfor

Når man har fornemmelsen af at kunne se ud, forekommer kælderens mindre utryk.

Hvordan

Opsæt store fotostater printet på gennemsigtigt akrylplader, som gerne fylder hele flader ud.

De kan også laves som 'vinduer' i form af mindre indrammede fotostater, opsat som vinduer.

Akrylpladernes overflader er blanke, og det gør, at de reflekterer lyset. Reflekserne gør, at man fornemmer, at der er andre i kælderen. Det opfattes af uromagere som overvågning, og dermed ubehageligt, mens andre vil opfatte det som trykghedsskabende.

Teknikken med blanke overflader kendes fx fra Københavns metro.

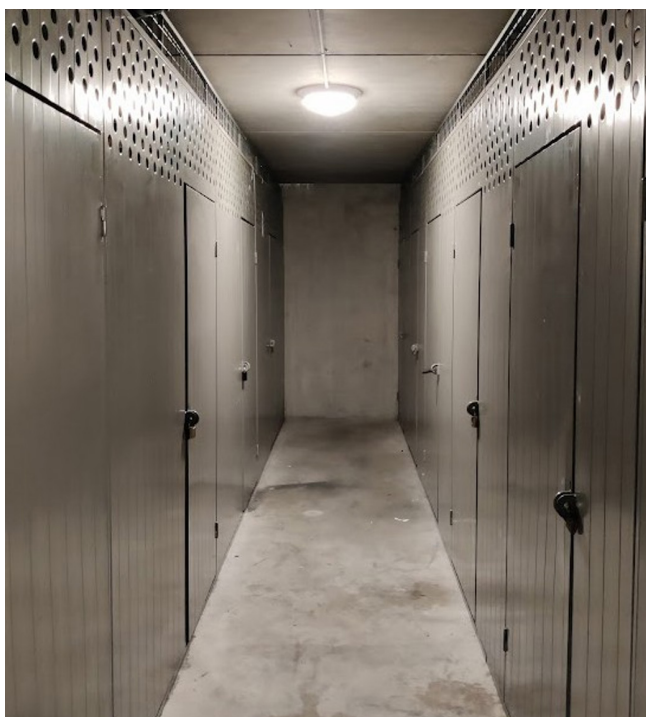
Fif

Her har vi valgt at bruge fotos af træer, men man kan bruge mange andre motiver. Det bedste er, at motivet giver indtryk af, at man kan se ud, hvorfor motiver med natur, blomsterbede, udsigter fra vinduer og fx blå himmel er gode.

Hvis der er lyskasser i kælderen, kan en anden metode være at sætte lys derude og lyse ind i kælderen, så der opstår en illusion af dagslys.

Lad være med

Husk at tænke over silhouetter på fotostaterne. Vi opsatte en fotostat med et træ, som viste sig at have form som et menneske, og det skræmte og overraskede flere kvinder i den nyindrettede kælder, hvorfor vi straks skiftede det ud.

Skiltning af alle døre

Hvad

Skiltning på alle døre i kælderen .

Hvorfor

Når der ikke er skiltet på dørene i kælderen, opstår der ubevidste forestillinger om hvad/hvem, der kan være bag døren.

Disse forestillinger forsvinder, hvis man skil-ter.

Derfor blev alle døre skiltet med fx. 'Teknik', 'Vaskekælder' eller 'Cykelrum'.

Hvordan

Opsæt selvklæbende folieskilte, skilte overført til metal eller skilte malet direkte på dørene.

Det er vigtigt, at skriften er så stor, at den kan læses på afstand, og den er nem at afkode.

Her er brugt 295 punkt og skrifttypen Century Gothic Bold.

Fif

Husk at sætte skiltene op så de har samme overkant på alle døre, det skaber ro i kælderen.

Lad være med

Lad være med at bruge for lyse farver til skiltene, de skal gerne have stor kontrast til dørenes farve.

Her er brugt en af de mørke farvenuancer, der også er brugt på dele af væggene.

Skiltning af alle udgange

Hvad

Skiltning på udgangsdøre og døre, der giver adgang til en udgang.

Hvorfor

Når man opholder sig et sted, hvor man kan føle sig utryk, giver det en tryghed at vide, hvordan man kommer ud.

Derfor blev alle udgange og alle døre, der fører direkte til en udgang skiltet med 'Udgang', og var udgangen til en elevator, blev der skrevet 'Udgang - Elevator', så alle ved på hvilken måde, de kan komme ud.

De døre, der sektionerer den lange køle-dergang, fik også udgangsskilte. Det gør, at beboerne altid ved hvilken vej, de kan komme ud - i modsat fald vil de fleste søge mod den udgang de kom ind af - og det er måske ikke den, der er tættest på.

Hvordan

Se foregående side.

Nationale gallerier

Hvad

Montering af seks forskellige 'nationale gallerier', som repræsenterer nogle af de lande beboerne oprindeligt kommer fra.

Hvorfor

Når man arbejder med tryghedsskabelse, er noget af det vigtigste at sende et signal om, at 'her er vi nogen, der hører til og passer på.'

Det signal kan man fx sende ved at opsætte billeder af mennesker.

I AAB afdeling 80 besluttede afdelingsbestyrelsen, at billederne skulle repræsenterer de beboere, der bor i afdelingen for at skabe tilhørsforhold og ejerskab.

Hvordan

Vi udvalgte seks 'nationale gallerier' som repræsenterer Tyrkiet, Danmark, Afghanistan, Pakistan, Tyskland og Albanien.

Hvert galleri består af 12 fotostater i størrelsen 40X50 cm. Hvert galleri blev monteret på et af de farvede felter, som var malet på væggene.

Ved udvalgte gallerier, blev der desuden opsat lamper med nationale karakteristika og hvert galleri fik en beskrivende tekst ved siden af sig.

Fif

Få billederne printet på plader med skumkerne og tyndt metal på begge sider. Det er holdbart og nemt at sætte op.

Husk at bede trykkeriet om at bore hullerne til opsætning.

Lad være med

I skal ikke ignorere betydningen af nationale tilhørsforhold.

Nogle steder bliver internationale konflikter, der hører hjemme i oprindelseslandet, taget med til det nye land. Det skal administrationen og afdelingsbestyrelsen kunne håndtere.

Små greb

Hvad

Små indretningsdetaljer.

Hvorfor

De små detaljer er med til at færdiggøre kælderen og giver et ekstra grundlag for at vide, hvilke tryghedsskabende ideer, der virker.

Hvordan

I kælderen under AAB afdeling 80 blev der flere steder markeret cykelparkering på gulvet med grønt bredt tape, for at anvise overfor beboerne, hvor cyklerne skal stilles, så de ikke flyder alle vegne.

Duft er et vigtigt tryghedsskabende redskab. Mange deltagere i vores undersøgelser har angivet 'dårlig lugt' som en vigtig grund til at de føler sig utrygge. Ligeledes angiver mange, at de føler sig trygge i vaskekælderen, fordi den rene duft af vaskemidler signalerer tryghed.

For at teste, om duft kunne fjerne utryghed, placerede vi i kabelbakkerne ned langs den lange gang duftdispensere med duft af 'nyvasket tøj'.

Fif

Man kan meget nemt afprøve duft som tryghedsskabende element ved at spraye vaskemiddel i kælderen og observere, hvordan beboerne reagerer.

Lad være med

Nogle kan ikke tåle stærke lugte og ikke alle kan lide de samme dufte. Derfor skal man starte forsigtigt, når man arbejder med dufte.

”Der er ingen historier, der starter i en kælder, der ender godt.”

Sådan lød det i forordet i den første publicerede rapport i projektet Tryghed i Kældre i 2021. Denne historie er ikke længere sand, og den nye historie præsenterer vi i denne rapport.

Utryghed i kælderarealerne kan mindskes markant med enkle midler. I rapporten kan I søge inspiration i vores værktøjskasse med gode råd, metoder og materialer til, hvordan tryghedsskabelse i kældre kan tage sig ud.

Rapporten er afslutningen på et treårigt projekt, der har undersøgt metoder og redskaber til at gøre kældre mere anvendelige og mere trygge for beboere i den almene sektor.

